

5.1.Yalan Söylemek ve Hile Yapmak

Yalan, gerçeğin karşıtı, kişinin doğruluktan ve dürüstlükten ayrılması, olmayan bir şeyi olmuş gibi göstermesi demektir. Hile ise, aldatma ve sahtekarlık anlamlarına gelir. Yalan söyleyen ve hile yapan kişinin onur ve saygınlığı zedelenir. Böyle bir insanın çevresiyle barışık, sağlıklı ve özgüven içerisinde yaşaması mümkün değildir. Sürekli yalan söyleyen ve insanları aldatan kişinin toplumda saygın bir yerinin olması düşünülemez. Yüce Allah Kur'anı Kerim'de:

"Ey İman edenler! Allah'tan Korkun ve doğru söz söyleyin" (Ahzab 70)

"Yalan sözden kaçının" (Hac 30) buyurmuştur. Peygamberimiz de; "Yalan kötülüğe, kötülük cehenneme götürür. İnsan yalancılık yapa yapa nihayet Allah katında yalancılardan yazılır" demiştir.

5.2. Gıybet ve İftira

Dinimize göre bir kimsenin, yüzüne karşı söylendiği takdirde üzüleceği şeyleri arkasından konuşmak demek olan gıybet ve dedikodu çok kötü bir davranış olarak nitelendirilmiştir. Arkasından konuşulan kimse hakkında söylenenler doğru ise bu gıybet, eğer doğru değilse iftira olur. Kur'an'da; "Birbirinizin kusurunu araştırmayın, biriniz diğerini arkasından çekiştirmesin. Hanginiz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır, ondan tiksiniirsiniz. Allah'tan sakının" buyurulmuştur. (Hucurat 12)

5.3. Hırsızlık

Birinin, başkasına ait bir eşyayı gizlice kendi üzerine alması diyebileceğimiz hırsızlık büyük bir günah ve büyük bir suç olarak sayılmıştır. İlâhi dinlerin önemli yasalarından biri "çalmamak"tır. Hırsızlık insan onurunu ayaklar altına alan çok kötü bir davranıştır. Bir kimsenin kamuya ait malları kendi zimmetine geçirmesi, bir öğrencinin arkadaşına ait bir eşyayı bilerek kendi çantasına koyması birer hırsızlık örneğidir.

5.4. Haset Etmek (Kıskançlık)

Kıskançlık, bir kimsenin sahip olduğu mevki, şan, şöhret, mal, mülk gibi özelliklerini çekememek bunlardan rahatsız olmak ve o kişinin elinden bütün bunların gitmesini istemek demektir. Kıskançlık, pek çok kötülüğü beraberinde getiren önemli bir ruh hastalığıdır. Kötü huyların başıdır.

Kur'an'da; "De ki: ... Hasetçilerin kıskançlığından Allah'a sığınırım" (Felak 5) buyurulmuştur. Peygamberimiz de; "Haset etmekten sakınınız, çünkü ateşin odunu veya otları yok ettiği gibi hased de iyi işleri yok eder" demiştir.

5.5. Alay Etmek

Alay etmek; birini kusuru veya eksiği nedeniyle küçümseyerek sözle veya hareketlerle onu eğlence konusu yapmaktır. Alaycılığın altında genellikle, kendini büyük görmek; karşındakini küçümsemek tavrı yatar. Alaycılık dinimizce yasaklanmıştır. Çünkü alay etmek güzel ahlaka uymaz. Biriyile alay eden kişi, kendisiyle alay edilmesinden ciddi anlamda

rahatsız olur. Kur'an'da şöyle buyrulur: "Ey iman edenler, bir topluluk (bir başka) toplulukla alay etmesin, alay edilenler belki alay edenlerden daha hayırlıdır... ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakaplarla' çağırmayın. İman ettikten sonra günahlara dalmak ne kadar kötüdür! (Hucurat Suresi, 11)

5.6. Büyüklenmek (Kibir)

Bir insanın kendisini üstün ve büyük sanıp başkalarını aşağıda görmesi çok kötü bir huydur. İnsanın kendisini beğenmesi ve büyüklük taslaması İslam ahlakına uymaz. İnsanların birbirlerine karşı övünmeleri, başkalarını hor ve hakir görmeleri yanlış bir davranıştır. Tevazu sahipleri kendilerinden aşağı olanlara ve diğer insanlara küçük muamelesi yapmaz. Onları hor ve küçük görmezler. Kur'an'da Hz. Lokman'ın oğluna yaptığı öğüt şöyle anlatılmıştır; "Kibirlenip insanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde çalımla yürüme; çünkü Allah, kendini beğenip övünenlerin hiçbirini sevmez." (Lokman 18)

5.7. Kötü Zanda Bulunmak

Kötü zan, biri hakkında önyargılı bir şekilde kötü kanaat beslemek, onunla ilgili olumsuz tahminlerde bulunmaktır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurur: "Ey inananlar, zannın bir çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır." (Hucurat 12)

5.8. Başkalarının Kusurlarını Araştırmak

İnsanların kusurlarını araştırmak kötü bir hastalıktır. Sürekli kusur arayanlar, bir süreden sonra güzellikleri görme yeteneklerini zayıflatır; hiçbir şeyden mutlu olmaz hale gelirler. Her insanın dikkatinin dağıldığı; boş bulunduğu veya zayıf düştüğü zamanlar veya dönemler vardır. Böyle bir zamanda yaptığı bir kusurun insanlar arasında yayılması hiç kimsenin hoşuna gitmez.

Kuranikerim'de doğrudan: "Birbirinizin kusurunu araştırmayın..." (Hucurat 12) denilerek, kusur aramak yasaklanmıştır. Peygamberimiz kusur aramayı hoş görmez; hatta birinin kusuruna şahit olan bir kimsenin onu gizlemesini isterdi. Peygamberimiz bunu şöyle ifade etmiştir: "Müslüman kardeşinin kusurunu örten bir kimsenin Allah hem bu dünyada hem de ahirette ayıplarını örter."

5.9. Anne, Baba ve Büyüklere Saygısızlık

Anne baba ve büyüklerimiz bizim varlığımızın sebebidir. Onlar bizim en kıymetli varlıklarımızdır. Bizi dünyaya getiren, besleyip büyüten anne ve babamızdır. Anne ve babamızın, üzerimizde sayılamayacak kadar çok hakları vardır.

Dinimizde Allah'a kulluktan sonra en önemli görevlerin başında anne ve babaya saygı göstermek ve onlara iyilik etmek gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'de İsrâ Suresinin 23. ve 24. ayetlerinde Allah şöyle demektedir: "Rabb'iniz sadece kendisine kulluk etmenizi, anne ve babanıza iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine öf! bile deme. Onları azarlama. İkisine de güzel söz söyle. .."küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara öyle rahmet et diyerek dua et."

Büyüklerle Saygı

Aile büyüklerimize karşı gösterdiğimiz sevgi ve saygıyı diğer büyüklerimize de göstermeliyiz. Büyüklerimiz, yılların birikimi ile birçok bilgi ve tecrübeye sahiptirler. Onların öğütlerine önem verip, bilgilerine saygı göstermeliyiz. Dinî bayramlarda ziyaretlerine gidip, onların hayır dualarını almalıyız. Hasta olduklarında ziyaret etmeli geçmiş olsun dileklerimizi iletmeliyiz. Otobüs, tren, vapur gibi toplu ulaşım araçlarında onlara yer vermeli, cadde geçişlerinde onlara yardımcı olmalıyız.

Sevgili Peygamberimiz: “Küçüklerine merhamet etmeyen, büyüklerine de saygı göstermeyen bizden değildir.” buyurmaktadır.

5.10. Kötü Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım

Allah, bizi şeytanın düşmanlığına, hile ve aldatmacalarına karşı uyarmıştır; “Çünkü şeytan sizin düşmanınızdır. Onun için siz de, onu bir düşman olarak tanıyın.

O kendisine uyanları ancak alevli cehennemin ehlinde olmaları için çağırır.” (Fatır 6)
“Şeytan onlara va’deder. Onları olmayacak kuruntulara düşürür. Şeytanın kendilerine va’dettiği şeyler ise aldatmacadan başka bir şey değildir.” (Nisa 120)

